

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Isagoge Ad Amorem Divinum

Pennequin, Pierre

Antverpiae, 1661

Cap. 1. De mediis ad amorem divinum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47132)

ISAGOGE A D AMOREM DIVINUM.

PARS SECVNDA,

CAPUT PRIMUM.

De medijs ad Amorem divinum assequendum.

AMORE carere omnino non possumus; faciliusque fontem sine aqua, aut Solem, sine lumine videris, quam animum omnino amoris sensu affectuque vacuum: aut enim ad superiora Deumque conscendit, aut ad inferiora resque creatas; & sapius quidem magna secum detrimenta sordesque convehens, devoluitur, suo faetore supremo Numini in

primis exofus. Atque ut torrens alveo effusus vicinos agros primo inundat, & depopulatur; ita amor proprius, à Deo, in quem ut finem ultimum tendere debuerat, exorbitans, ad hominem ipsum animumque, à quo manat, reflectitur, ac primum voluntatem occupat, illamque sui amore inficit, indeque in reliquis animi corporisque facultates eorum suum extendit. Non possunt duo amores in hominis animo dominari; is qui alio dejecto supremum locum invasit, in totum hominem imperium exercet, & quocumque voluerit, omnes animi corporisque facultates secum rapit: hoc si amor divinus non obtinet, amoris proprio, tanquam hominis cordi à

2.
Vel terrestrium instar torrens animum trahens.

T 2 natura

3.
Et hic di-
citur amor
proprius.

natura infuso competat necesse est, qui Deo Opt. Max. de possessione cordis deturbato in tantam majestatem injuriosus infestusque confurgit & miras cum illa inimicitias exercens, hominem ipsum Dei loco subrogat, affectionumque suarum finem ultimum constituit, quod ipsum cum sine damnis ingentibus fieri non possit, omnium malorum fontem hunc amorem proprium merito dixeris. Accedit quod amor, quisquis ille sit, amantem in rei amantem similitudinem transformat; & cum homine nihil propemodum sit miserabilius, nihil egentius, nihil inquietius, qui seipsum amat, in has miseras & calamitates se induat necesse est; cum è contrà Dei amator in quandam divinæ felicitatis participationem admisus summâ animi pace ac voluptate perfruatur.

4.
Qui du-
plex alter
pascitur
volup-
tatibus.

Amor hic proprius geminus est, alter superiorem animæ partem occupat; alter in corporis vilioribus facultatibus se continet: ille honoribus propriæque excellentiæ, & nescio cui sui ipsius satisfactioni studet impensius; hic inferiora, voluptates nempe sensuum, corporisque oblectationes consecratur; unde bella & lites, & inter utrumque hunc amorem capitalis plerumque dissensio: dum qui in honoris & gloriæ amplificationem ardentissimâ cupidita-

te fertur, corpus totamque eius familiam in labores, in ediam, vigiliamque precipitat, & quidquid inferiorum facultatum ipsi obstitit, odio nescio quo prosequitur, abdicat, & tanquam rebelles cogit, aut proterit. Quid quod in viris, qui studium virtutis profitentur, hanc amorum luctam non raro conspicimus, dum voluntatis judicijque proprii nimium amantes, corpus supra modum castigationibus macerant, in quo nihil aliud spectant, quam ut amor proprio intra cordis sinus delitescenti, eiusque insaniam faciant factis.

Verumenimverò videamus an nos ipsos ex ratione aliquando amare non liceat. Aristoteles enim in moralibus negat omnem amorem proprium reprehensione aut vituperio dignum esse; qui enim virtutem amat, & colit, eamque studiosè exercet, seipsum amat, & honestius multò, quam qui aut pecuniæ aut voluptatis amore ducitur, quem potius laude dignum, quam proprio sapiens omnis arbitrabitur; unde alio loco sui ipsius amorem à natura infusum & rationi conformem esse pronuntiat, & dum reprehenditur, immoderatum dumtaxat intemperantemque damnari.

S. Thomas, ut solet, hanc questionem accuratius examinans, rogat an homo amare seipsum

Alter ho-
nonibus.

5.
Datur et-
iam amor
proprius
laudabilis.

1 ib. 9. c. 3.

2. Polit. 1.

6.
Homini
imperatur

2.1. *quasi*. sum debeat: respondetque omnino debere; cum ipse sibi velle bonum debeat æque ac magis, quam alteri, cum inter res ad amandum homini propositas post Deum primum locum teneat: ostendit deinde, quam illi, qui virtutem sectantur, merito & ex ratione se diligant; quippe qui animi bona fugitivis anteponunt, ijsque conservandis & augendis dant operam ac recte factorum conscientiam delestantur, secumque ipsi perlubenter habitant, dum in presenti bonis cogitationibus aluntur & præteritorum recordatione, & bonorum æternorum expectatione recreantur, nullam mentis turbationem, aut confusionem desideriorum sentiunt, quia ad eundem finem, Deum scilicet, omnis eorum affectio agitatioque collineat.

7. *Alius vices*. E contra amor proprius, qui in voluntate suis motibus & cupiditatibus intemperanter agitata sedem fixit, sibi que soli studet unice, bona externa interioribus, corpus animo, labentia æternis, fallacia solidis, hominemque ipsum Deo quodammodo præponit: cum enim ferri in Deum ante omnia oporteret, in hominem ipsum primo miserandam conversione incurvatur, eius intelligentiam rerum humanarum pulvere excæcat, fallacibus principijs velut fumo confundit, voluntatem ipsam cupidi-

tatum æstu per devia rapit, vanis timoribus ab officio virtutisque via consecranda deterret, umbras nescio quas, quibus conscientiam luminibus fucum faciat, eiusque retundat aculeos, prætexit; quæ in supremo iudicij die ad æterni illius Solis conspectum magna hominis perturbatione confusionisque detegentur. Hinc Plato merito illum, cæcum, & omnium, quibus vita nostra implicatur, malorum fontem appellat; Augustinus verò amoris divini venenum, ac pestem; Hilarius rotam molendini, quam bruta, oculis velo obductis, continenti labore convertunt, ut eius, qui amoris proprii ductum sequitur, & cæcitatem, & pondus laboris immensum ostendat. Appellatur etiam à Patribus stultus Senecio, qui à mundi ipsius incunabulis primum parentem nostrum dementavit, & posteritatem in omnem miseriarum voraginem dedit præcipitem. Vocatur etiam primogenitus peccati, quia ab illo Adami inobedientia traxit originem, dum sui nimium amans, Dei similitudinem affectat, ac deinde in posteros omnes miserabili contagione dimanans, unumquemque nostrum (quandiu mortali corpusculo animus immergitur) inficit, obnubilat, & in variorum vitiorum gurgitem præcipites rapit. O monstrum horrendum & omni execratione dignum!

T 3 quod

Lib. 5. de legibus.

Lib. 1. qu. Evang. c. 4

8. *Qualis hic sit.*

9.
Quæ eius
curæ.

quod non tantum vitiosis hominibus dominatur; sed eos etiam qui virtutum amorem, vitiorumque fugam profitentur, invadit & commaculat, ut experientia testatur. S. Chrysostomus in illo aureo de compunctione cordis tractatu, hoc ipsum deplorat: doletque illum quam maxime, Monachos, cum de monasterijs, & locis ad habitandum destinatis, percunctatur, primò omnium inquirere, an ibi quies sit, an abundant omnia, an aquarum fluant copiam: quod si eorum aliquem ad aliquod munus, aut officium evocaveris, aut ministerium divinum injungere volueris; prima omnium est de istis rebus ad corporis requiem spectantibus inquirendi sollicitudo: Estne aliquid, inquit, hac perveritate deterius? Verum ne me hæc dicentem alios incusare velle existimes, quid mihi ipsi contigerit, enarrabo: Etenim, inquit, cum urbe relicta ad monachorum domicilia transire in animum induxifsem, sat memini quam sollicitè perscrutarer; unde in illis locis necessaria corporis nobis suppeditarentur, an panis recentis & diurni copia quotidie haberi posset: sed & illud diligenter inquirebam, an fortè non esset eiusdem olei jusus pro ollâ & pro lucernâ; an non leguminum gravis & solitarius cibus sumi juberetur: an esset ibi aliquis operis importunus exactor,

an fortè terram fodere, aut ligna deferre, aut aquam humeris importare, aut aliqua ejusmodi ministeria exhibere cogere; hæc, inquit, & similia de quiete corporis sollicitus, diligenter percuntabar, quæ dedecere animam Dei amantem ostendit, & lachrymis prosequitur.

Pauci sunt ex ijs, qui sæculi insolentiam, vivendi que licentiam deserunt, qui Rachelis exemplo è domo paternâ idola secum non deferant, eaque sub amoris proprii fano non abscondant: multi aquilis similes, quæ etsi in sublime volatu feruntur, oculos tamen in terram frequenter demittunt, ut prædam venentur.

Verissimum est S. Bernardi pronuntiatum, ubi proprietas est, ibi inveniri singularitatem; ubi singularitas, ibi angulos esse; ubi anguli, ibi sordes. Habet huiusmodi sinus & angulos amor proprius, quos etiam à gravioribus vitijs expurgatæ mentes, quamdiu hoc corpore mortali vestiuntur, non ita facilè deprehendunt; quia virtutis se pallio obtegunt, & causas rationi conformes prætexunt, ut securiùs malitiam celent; quod subjectis exemplis manifestum evadet.

Primò sanitatis tuendæ curam moderatam gerere, idque ad majorem Dei gloriam referre nemo est qui laude dignum non judicet: hoc

10.
Similia.

11.
Esprivat
pazio.

11.
Prætextu
curæ mo-
deratæ
corporis
domina-
tur.

hoc mantellum nactus amor proprius, corporis commoditatibus, etiam cum amoris divini detrimento procurandis studet impensius, ut abierit in proverbium, ut, qui multum peregrinantur, raro sanctiores evadunt; ita eos, qui occasione morbi corpori plusculum indulgent, vix inde ad majorem virtutis perfectionem emergere: queruntur palliatae ratiunculæ, quibus hominibus & interdum conscientia fiat satis; an verò ab æterno judice sint illæ approbandæ, dubitari, & timeri sapienter potest.

12. Legimus apud S. Antoninum, quemdam ex S. Dominici familia, ut capitis debilitati occurreret, somnumque conciliaret, vinum aquâ prius non dilutum bibere consueisse, hancque ob causam flammis purgantibus ad tempus adjudicatum fuisse.

Vir sanctus ex ordine Cisterciensi nescio quâ humoris malignitate laborabat in tibiâ, eaque de causa, à corporis exercitatione & labore, quem communiter certis per diem horis obibant cæteri Religiosi, legitime se excusatum arbitratur; sed falsò: nam post mortem reliquo corpore lucidus, sed in illa tibiâ horrendè maculosus & deformis apparuit: tantisper à cæli gaudijs exclusus, dum illa macula purgantis flammæ edacitate excoqueretur.

P. Henricus Calstrius ex ordine S. Dominici ex itinere oppidò fatigatus, cum instaurandis viribus quietem necessariam esse judicaret, somno longiori præter solitum indulsit; sed à B. V. (cuius alloquijs frequentius fruebatur) acerbè reprehensus, & fœciorum damnatus fuit.

Reprehenditur à Beata V.

In Societate nostra unus aliquis ab Angelo custode familiariter lo. excitari solitus, dum propter dolorem capitis tantisper moras trahit, hac visibili Angeli sui consuetudine privatur ad tempus, & agrè multis lachrymis aliorumque associatis supplicationibus gratiam illam recuperat.

Hi omnes ad prudentiæ regulam actiones se conformasse putabant; sed Deo aliter visum, qui in illis amoris venenum, scabiemque deprehendit.

Quid quòd monstrum illud amoris proprii sanctis etiam operibus, ut sunt oratio, & sacrae Eucharistiæ perceptio, seipsum etiam insinuat, suoque virulento afflatu illas inficit, dum amans sui animula in istis Dei gloriam; nò sed gustum suum, atque delectatiunculam, aut aliquam vanæ devotionis umbram confectatur; ut in illa nobili femina (de qua in vitæ suæ commentarijs S. Teresa) sacra mensa quotidie accumbere solita, luctuosus probavit eventus: dum enim Sacerdos aliquis, quotidiana

13. Etiam in rebus pijs se in animam insinuat.

Exem-
plum.

nam fortè communionem in illa non ad eò probant, accedentem ad sacras epulas frustratur, hanc illa repulsam tam impotenter tulit, ut ex aegritudine animi morbum, mortemque contraxerit; vel inde opinandi materiam præbens, in illis quotidianis communionibus plus amoris proprii, & vanitatis latuisse, quam veræ pietatis, quasi verò Deus mulierculæ visitationem quotidianam debuisset.

14.
Purgato-
rij flam-
mis expia-
tur.

Inter sinceræ amicitiae officia, in præcipuis hæc commendantur: pacem imperturbabilem colere, nullius offensionis præbere materiã, & si præter voluntatem aliqua inciderit, continuò abstergere, & novis obsequijs resarcire; quid in hoc genere laudabilius: & tamen Religiosam feminam, quæ nimis anxie & cum aliqua animi perturbatione in his versata fuerat, vidit quidem Magdalena de Pazzi, gloriã maximã in cælo fulgentem, sed tamen post quinque horas, in purgatorio priùs exactas; quòd ab illo charitatis nævo purgari Dei iudicio debuisset. Colloquia spiritualia in viris animarum lucro deditis laudantur; reprehendit nihilominus Virgo Mater Calstrium, quòd cum aliquã, cuius conscientiam regebat, unã semihorã diutiùs, quam par erat, hæc colloquia protraxisset.

15.
Etiam in
mortifica-
tionis usu.

Pœnitentiæ corporisque castigationes amorem proprium infe-

stant, vexantque quàm maximè; nihilominus, quòd una sine Superioris licentia liberius illas usurpasset, ab cælesti beatitudine exclusa, molestã tanti boni dilatione tantisper purgari debuit: quas proinde non sine causa certis casibus B. Franciscus de Sales improbat, dum uni nimium illis addictæ ita scribit: Non multum curat malignus spiritus, si corpus verberibus dilaceretur, dum hoc modo propriæ voluntati obsecundamus; austeritatem non timet, sed obedientiam: acquiesce: nec voluntarias pœnitentias nimium ames, si tamen pœnitentiæ vocandæ sint, opera ab amore proprio profecta.

Pax & animorum concordia rationi conformis commendatione dignissima censetur, eamque tanti faciebat S. Xaverius, ut modicum fructum cum pace, quàm magnum cum animorum dissensione colligi mallet: videmus tamen id ipsum in B. Alano ob amoris proprii permissionem à Deo severissimè reprehensum. Res ita se habet: Acceperat B. Alanus à Christo Domino eiusque Matre mandatum rosarij cultum per conciones propagandi; id jam varijs in urbibus sedulò & fructuosè fecerat: tamen, ut sunt res humanæ, in re tam salutari ab Episcopis obicem positum reperit: ille amans concordiam, & pacem bello

16.
Pacem
præstitit.

bello præferens, concionibus abstinuit & amicæ solitudini, cellæque delicijs se totum tradidit; id scilicet Deo gratum esse sibi persuasit: sed ab amore proprio deceptum seprehendit. Die quodam dum ad aras facit, videt Christum in sacrosancta hostia in cruce distensum, suoque ore has voces increpantis in modum proferentem: *Tu me iterum in crucem agis.* & ille attonitus, & consternatus; *Equid Domine egi, ait, ut hanc ego tibi injuriam inferrem? Peccata tua, inquit Christus, iterum me crucifigunt, dum id omitis, quod te facere oportebat. Mundus lupus plenus est, & tu factus es canis mutus: habes scientiam, & talentum ad animas ad me convertendas & adducendas, & nihil horum facis: omnium animarum, qua culpâ tuâ peribunt, eò quòd illis manum adjutricem non præbuisi; apud me reus eris.* Atque his dictis infernum apertum illi demonstravit, atroxque supplicium illi comminatus est, si oppositionibus contemptis concionandi muneri à se demandato constanter non insisteret. Quis crederet tantum damnationis æternæ periculum homini parum vigilanti ab amoris proprii technis occultis, creari potuisse? Quot cum animi ardore, & impetu, & nescio quo cogitationum æstu videmus opus aliquod aggredi, eique exequendo incumbere, quos

hac in parte ab amore proprio, & dæmonis artibus ad id impelli sapientiores deprehenderunt. Cellulam sibi in solitudine ædificabat Monachus, & magno labore ictibusque malleorum congeminatis rupem in istum finem excavabat. Illac transiens ex sanctis illis Anachoretis unus aliquis rogat, quid ageret: *Laboramus pro cellula,* respondet: *Bene inquit dicitis, laboramus;* non enim solus laboras, sed in humeris tuis dæmunculum insidentem conspicio, qui te ad istam laboris contentionem incitat.

O si hujuscemodi hostis nostri fallacias dolosque liceret interdum contueri, quàm læpè dum immoderatos istos ardores boni cujusdam apparentis integumento velatos sequimur nos decipi & transversos agi videremus! majori certè diligentia ad divinum numen unusquisque nostrum ad emendandum lumen accederet, quod dum ex eremi incolis unus aliquis negligit; in dæmonis cautes miserabiliter ineidit. Agebatur is nescio quâ cupiditate senis alicuius invisendi; & cogitationum inter se pugnantium altercatione in diversa trahebatur; dicebat illi ex una parte cogitatio: *Non eas: nihil cellulæ solitudine quietius, nihil Deo gratius: altera verò* suggerebat, *ut iret; boni illius senis documentis ad profectum in spiritu*

18.
Dæmonis
astus amo-
ri proprio
servit.

19.
Sub boni
specie,

17.
Christum
crucifigit.

16.
cem
etextit.

Exempla
varia.

Vita La-
queosten-
fos,
Lib. 6.
Hexam, c. 8

spiritu adjutum iri : vicit tandem pruritus excurrendi; abir, & dum ante alterius senis viri sancti cellulam pertransit (hic à Deo de re tota edoctus fuerat) ab illo ad ostium cellulæ egresso his verbis evocatur: *Captive, captive, quod progrederis, tuus non es; sed hostis tui, qui te decepit: veni mecum, & oramus simul.* Dum oranti ecce sulphurea & fœrens flamma è Religiosi pectore egreditur, quam ille contuitus, continuò suum errorent agnoscens, veniam ab illo, à quo perfanatus fuerat, rogat, & ad cellulam suam sapientior, humiliorque revertitur. Quis non huius clandestini hostis insidias pertimescat, cum videt columnam Ecclesiæ S. Petrum à S. Paulo insimulari, quasi eius artificio cum Judæis Antiochiam Jerosolyma venientibus meticulosâ diffimulatione usus esset? cum S. Augustinum audit non sine lachrymis conquerentem, de animi medias inter populi acclamationes anxietate, dum dubitat an illis ob plebis suæ bonum Dei que gloriam, an ob nescio quam amoris proprii in laudibus captandis pruriginem, delectetur? cum S. Martinum legit miraculorum faciendorum gratiâ ad tempus à Deo privatum, quòd humanæ gratiæ nimium detulisset, & Imperatoris rogatu cum Hæreticis communicasset?

Rectè monet nos S. Ambro-

sius, ut ad hostium nostrorum fraudes dolosque attendamus, & cogitationum pennis feramur ad cælestia. In medio, inquit, laqueorum ambulas, quos absconderunt tibi in via inimici tui; omnia ergo circumspecte, ut effugas sicut damula de retibus, & sicut avis de laqueo. Damula retia aspectûs vivacitate declinat; avis devitat laqueos, si ad superiora se confert, & terrena supervolet; in superioribus enim nemo tendit retia, laqueos nullus abscondit: idè cuius conversatio in cælis est, huius non solet in prædam venire captura; sed ad vigilantiam alia prætere à ratio nos urget.

Insidiosus enim ille amor caliginem menti offundit, & vitia virtutum loco substituit; pertinaciâ pro constantia venditat, vindictæ cupiditati zeli nomen imponit; pacem simulatam & vitiosis affectionibus innixam, charitatis fraternæ nomine offuscet, & obtegit; consiliorum meliorum contemptum nescio quam à rebus creatis independentiam & libertatem spiritûs appellat; fugam laboris ait esse à divina bonitate providentiæque speci plenam expectationem; in Dei gloria, animarumque salute procurandâ negligentiam, contemplationis, ac solitudinis desiderio excusat: denique nihil tam sanctum reperias, quod fucuo venenoque non inficiat: ple-

20.
Vitia regi-
virtutum
specie.

na

na eius fraudibus & fallacijs historia, quibus viros alioquin probos circumvenit, & non in errorem tantum, sed in extremam ruinam perniciosamque induxit, ut Hieroni, Justino, & Virgini illi contigisse legimus, quæ post mortem Confessario suo videndam se præbuit, & ob superbiam intra amoris proprii recessus absconditam se æternis addictam ignibus significavit: ut meritò nos ipsos nobis suspectos esse oporteat, & in omnes huius domestici hostis circumventiones intentos. Temerarium certè videri debet, hominulos in tantis undique periculis constitutos ac nostræ infirmitatis confcios ad Dei subsidium non recurrere supplices, ut à Sanctis viris factitatum legimus, & nominatim à S. Philippo Nerio, qui frequenter supplex Deo dicebat: Domine, nisi à me caveris, & me cohibueris, hodie maius lateris tui vulnus efficiam, hoc est, tam sum infirmus ut perduellionis, & læsæ Majestatis crimen incurram. Adde & illud Propheticum, ut clandestini huius inimici vires infringas; *Ab occultis meis munda me Domine*: ab his, inquam, tuâ misericordiâ & sanguine Filij tui me ablue, quæ norunt oculi tui, mei autem non, ut aiebat pœnitens Augustinus.

CAPUT II.

De Odio sui, primo ad amorem perfectum acquirendum instrumento.

NON est quod Odij nomen quemquam terreat; latet enim sub hoc cortice verus sui amor: non verè se amant, qui mundi voluptatibus se dedunt; amore falso, & noxio feruntur, odio vero sui laborant. *Falso se diligit mundus*, ait S. Augustinus, & *verè odit*: quia se amando tantum sibi affert nocuenti, quantum posset verus inimicus inferre.

S. Thomas, duo, quæ huic rei lucem dare possunt, disputationis gratiâ proponit. Primum, possitne aliquis se odisse; alterum, an verè dici possit peccatorem se amare. Atque ad primum respondet, per se loquendo, id esse impossibile; cum odisse sit malum velle ei, quem oderis; nobis verò semper bonum velimus: malum enim est præter voluntatem, ait Dionys. 4. de divinis nomin. dupliciter tamè contingere, ut aliquis se oderit; primò, dum vult aliquid sub ratione boni, quod simpliciter est malum; secundò, dum corporis bonum prosequendo, perniciè animæ suæ creat; amant, inquit, secundum id quod putant se esse;

V 2 ode

I.
Quid odium sui.Tract. 2. in
Ioannem.r. 2. q. 29.
#4.1. 2. q. 29.
#4.